

Tillgänglighets- program 2011-2016

Gävle kommuns program för funktionshindersfrågor

Den här informationen kan beställas i DAISY-format, som lättläst version, på teckenspråk eller på punktskrift.

Kontakta vårt medborgarkontor så hjälper de dig, 026-178177 eller gavle.kommun@gavle.se

Innehåll

1. Inledning	5
Definition av begrepp	5
Funktionsnedsättning	5
Funktionshinder	5
Tillgänglighet	5
Tillgänglighet gynnar alla medborgare	6
Hållbar utveckling i Gävle kommun	6
Organisation för tillgänglighetsarbetet	6
2. Vad ligger till grund för tillgänglighetsprogrammet?	8
Styrande och stödande dokument	8
Internationellt	8
Nationellt	8
Gävle kommun	9
Nuläge och behovsanalys i Gävle kommun	10
Uppföljning av Handikappolitiskt program	10
Dialogmöten	11
Nationellt jämförelseverktyg	11
Exempel på statistik för Gävle	11
Behovsanalys	12
3. Inriktningsområden och mål	13
Kommunövergripande mål för tillgänglighet i Gävle kommun	13
Medborgare och brukare	13
1. Information	13
Medarbetare	14
2. Bemötande och medvetenhet	14
Hållbart samhälle	15
3. Fysisk tillgänglighet och trafik	15
4. Utbildning	16
5. Sysselsättning	16
6. Bostad och stöd	17
7. Fritid och kultur	18
4. Implementering av tillgänglighetsarbetet	19
5. Uppföljning och utvärdering	20

Genom goda möjligheter till boende, sysselsättning, fritid och ett fullt deltagande i samhället ges förutsättningar för en förbättrad livskvalitet för personer med funktionsnedsättning.

Kommunövergripande mål för tillgänglighet i Gävle kommun

1. Inledning

Det program som du nu håller i din hand anger inriktning för Gävle kommuns tillgänglighetsarbete under perioden 2011-2016. Programmet ersätter det tidigare Handikappolitiska programmet från 2002. Tillgänglighetsprogrammet ska vara en anvisning för hur nämnder, förvaltningar och bolag inom kommunkoncernen ska hantera tillgänglighetsfrågorna. Tillgänglighetsfrågorna handlar om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och är något som alla medborgare berörs av. Detta program har sin utgångspunkt i:

- Internationella och nationella styrdokument.
- Behov av, och förutsättningar för att arbeta med tillgänglighetsfrågorna i kommunen.

Tillgänglighetsprogrammet har tagits fram i samråd med kommunens förvaltningar och bolag, kommunens rådgivande organ och lokala funktionshindersrörelsen (tidigare: handikappföreningar). Ett stort antal dialoger med ovan nämnda aktörer har genomförts och programmet beaktar till stor del de synpunkter som inkommit under dialogerna.

Definition av begrepp

Funktionsnedsättning

Den enskildes nedsättning av fysisk, psykisk eller intellektuell funktionsförmåga, vilken uppstår till följd av en medfödd eller förvärvad skada. Sådana skador, tillstånd eller sjukdomar kan vara livslånga eller tillfälliga (antagen av Socialstyrelsens terminologiråd).

Funktionshinder

Det hinder som samhället utgör på grund av en persons funktionsnedsättning. Det är alltså miljön som utgör ett funktionshinder i de fall den blir en begränsning för personer med funktionsnedsättning (antagen av Socialstyrelsens terminologiråd).

Tillgänglighet

Enligt statliga Boverket kan tillgänglighet indelas i fem delar: organisatorisk, fysisk, social, psykisk, ekonomisk tillgänglighet. Att arbeta med tillgänglighet innebär att

man gör såväl t.ex. information som fysisk miljö användbar för alla.

Tillgänglighet gynnar alla medborgare

Det beräknas att cirka 10 procent, alltså ungefär 1 miljon människor, av Sveriges befolkning har någon form av funktionsnedsättning. Omräknat till Gävles befolkning innebär det att uppskattningsvis 10 000 personer har en nedsättning som påverkar funktionsförmågan. Det kan till exempel vara rörelsehinder, nedsatt syn eller hörsel, talsvårigheter, allergi och dyslexi samt kognitiv funktionsnedsättning såsom utvecklingsstörning eller psykiatrisk diagnos.

Frågor om tillgänglighet berör alla medborgare i Gävle kommun oavsett ålder, kön, funktionsnedsättning eller etnicitet. Myndigheten Handisam sprider budskapet att tillgänglighetsanpassningar är nödvändiga för 10 procent, underlättar för 40 procent och är bekvämt för 100 procent av befolkningen. I huvudsak ska tillgänglighetsarbetet handla om åtgärder som kan användas av alla – genom så kallad universell utformning – men i vissa fall kan även individuella Anpassningar förekomma.

Det är även samhällsekonomiskt lönsamt att satsa på tillgänglighet. Genom relativt enkla insatser och små medel kan till exempel information, aktiviteter/verksamhet och fysisk miljö utformas så att alla medborgare med funktionsnedsättning kan vara delaktiga i samhället. Detta kan göra att kommunens medborgare mår bättre, kan utbilda sig och få ett arbete – vilket också har goda effekter på folkhälsan. Ju bättre samhället anpassas så att alla kan ta del av det, desto mindre blir behovet av individuella stödinsatser från kommunen, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan.

Hållbar utveckling i Gävle kommun

Tillgänglighetsarbetet är en del av Gävle kommuns arbete med hållbar utveckling. Begreppet hållbar utveckling har tre dimensioner; ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Tillgänglighet handlar om den sociala hållbarheten. Social hållbarhet innebär ett fungerande socialt liv där det finns service, mötesplatser och möjligheter till delaktighet

och inflytande över sin vardag för alla, samt ett samhälle präglad av likabehandling, tillgänglighet och trygghet. Detta i sin tur ger förutsättningar för ett samhälle med mångfald.

Organisation för tillgänglighetsarbetet

Idag finns en organisation som är byggd på följande sätt:

- *Tillgänglighetssamordnaren* finns på kommunledningskontoret och har ansvar för att driva och samordna tillgänglighetsfrågorna.
- *Kommunala Tillgänglighetsrådet* (förr: Kommunala Handikapprådet) är ett organ för samråd och informationsutbyte mellan företrädare för Handikappförbunden och nämnder/förvaltningar inom Gävle kommun. Rådet sammanträder fyra gånger per år.
- *Tillgänglighetsgruppen* består av representanter från de lokala handikappföreningarna samt tillgänglighetssamordnaren. Deltar i detaljplanearbete vid ny- och ombyggnation för att bevaka tillgänglighetsaspekter.
- *Nätverket för tillgänglighetsansvariga* (förr: handikappansvariga) består av representanter från kommunens alla förvaltningar, samt från de kommunala bolagen Gävle Energi, Gavlegårdarna och Gavlefastigheter. Dessa har ett särskilt ansvar för samverkan och att föra ut tillgänglighetsfrågorna i respektive förvaltning/bolag.

2. Vad ligger till grund för tillgänglighetsprogrammet?

En viktig anledning till att det Handikappolitiska programmet revideras är att det skett förändringar på såväl internationell, nationell, som på kommunal nivå. Nedan presenteras de styrdokument på olika nivåer som Tillgänglighetsprogrammet utgår ifrån, en uppföljning av Handikappolitiskt program, samt en nuläges- och behovsanalys för Gävle kommun.

Styrande och stödjande dokument

Internationellt

År 1993 antog FN:s generalförsamling 22 standardregler om delaktighet och jämlikhet för människor med funktionsnedsättning. Dessa standardregler gäller för alla FN:s medlemsländer men är ej juridiskt bindande. Juridiskt bindande är däremot FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Denna antogs av FN:s generalförsamling 2006 och ratificerades av den svenska regeringen år 2008. Att Sverige ratificerat konventionen innebär att svenska staten ansvarar för att rättigheterna i konventionen förverkligas nationellt, i landets fyra regioner och 17 landsting, samt i landets 290 kommuner. De allmänna principerna för konventionen redovisas i artikel 3, och är följande:

- Respekt för människors värde och självbestämmande
- Icke-diskriminering
- Fullständigt och faktiskt deltagande i samhället
- Respekt för olikheter och acceptering av att personer med funktionsnedsättning är en del av den biologiska mångfalden
- Lika möjligheter
- Tillgänglighet
- Jämställdhet mellan män och kvinnor
- Respekt för den fortlöpande utvecklingen av förmågor hos barn med funktionsnedsättning

Nationellt

Riksdagen antog år 2000 Sveriges första nationella handlingsprogram för Handikappolitiken: "Från patient till medborgare". Detta handlingsprogram har nyligen reviderats och utgår numera från FN:s konvention om mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Målen i den nya strategin är dock desamma som i den tidigare handlingsplanen:

- En samhällsgemenskap med mångfald som grund
- Utformning av samhället så att människor med funktionsnedsättning blir fullt delaktiga i samhällslivet
- Jämställdhet mellan män/pojkar och kvinnor/flickor med funktionsnedsättning

Regeringen har i juni 2011 presenterat en ny strategi för funktionshinderspolitiken. Den grundar sig på 9 inriktningsområden och 17 sektorsmyndigheter har tagit fram delmål. Strategin gäller fram till 2016 och ska redovisas varje år i regeringens budget, delmålen ska redovisas av sektorsmyndigheterna fram till år 2016.

I övrigt finns flera lagar som direkt berör arbetet med tillgänglighet. Diskrimineringslagen, Plan- och bygglagen (som bland annat specificerar kravet på Enkelt avhjälpna hinder), Språklagen, Skollagen, Lagen om särskilt stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) och Socialtjänstlagen (SOL) är exempel på lagar som tydliggör kravet på kommunens ansvar i tillgänglighetsarbetet. Myndigheten för handikappolitisk samordning – Handisam – arbetar med samordning och stöd gentemot stat, kommun, region och landsting och har även en uppgift att bidra till att Sverige uppfyller sina åtaganden inom ramen för konventionen för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning.

Gävle kommun

År 2009 antogs en ny vision för kommunen; Vision 2025. Denna uttrycker bland annat att:

- Gävle ska ha ett blomstrande kulturliv, mötesplatser och aktiviteter som är tillgängliga för alla.
- Alla människor har olika förutsättningar men alla är lika betydelsefulla.
- Alla ska få möjlighet att utvecklas och skaffa sig en utbildning.

- Gävle ska vara en plats där alla känner sig trygga och där medborgarna har ett gemensamt ansvar för varandra så att alla får möjlighet att leva fullt ut hela livet.
- Det ska vara lätt att färdas till, från och inom Gävle.

Alla Gävle kommuns styrdokument har sin utgångspunkt i Vision 2025 (tidigare Vision 2010). De dokument som på olika sätt berör och berörs av tillgänglighetsarbetet och Tillgänglighets-programmet är till exempel Översikts- och detaljplaner, Bostadsförsörjningsplan/Boendeplaner, Trafikstrategi. Handlingsplan för våld mot kvinnor/män, Folkhälsoprogram 2010 och Plan för likabehandling i rekryteringsprocesser. Dessutom finns kommunens värdegrund med sina tre fokusområden Kvalitet, Samarbete och Bemötande.

Nuläge och behovsanalys i Gävle kommun

Uppföljningen av Handikappolitiska programmet, dialoger om behov med lokala handikappföreningarna, samt befintlig statistik kring situationen för personer med funktionsnedsättning ligger till grund för hur prioriteringar gjorts i detta program.

Uppföljning av Handikappolitiskt program
Under perioden 2002-2010 har kommunens tillgänglighetsarbete styrts av Handikappolitiska programmet. Detta program antogs av kommunfullmäktige den 26 augusti 2002.

I det Handikappolitiska programmet fanns 22 prioriterade åtgärder, vilka hade sin grund i FN:s standardregler. Uppföljningen av Handikappolitiska programmet visar att nio av dessa 22 åtgärder är helt eller nästan helt genomförda, och att 13 är delvis genomförda. Några exempel på åtgärder som gjorts utifrån programmet är:

- Insatser i den fysiska miljön enligt Enkelt avhjälpna hinder, exempelvis kontrastmarkeringar, ramper och hissar. Flera förvaltningar och bolag har haft en särskilt budget för detta arbete.
- Tillgänglighetsguiden är sedan 2010 utlagd på kommunens hemsida och innehåller för närvarande tillgänglighets-redovisningar utifrån en checklista, från

cirka 400 olika näringsidkare och verksamheter;

www.gavle.se/tillganglighetsguiden

- Informationen på Gävle kommuns nya hemsida har förbättrats genom en lyssna-funktion.
- Ett flertal nya särskilda boenden för personer med funktionsnedsättning har byggts och många redan befintliga särskilda boenden, och även bostäder i ordinärt boende, har tillgänglighetsanpassats.
- Tjänstemän och politiker inom kommunkoncernen har genomgått ett antal utbildningar inom olika områden, bland annat bemötande.
- Bemötandeguiden, med enkel information om olika funktionsnedsättningar och tips kring bemötande, har tagits fram i tre olika upplagor.

Som visas i uppföljningen av det Handikappolitiska programmet har många åtgärder genomförts och därmed har förutsättningarna och möjligheterna för personer med funktionsnedsättning förbättrats. Trots det finns fortfarande mycket att göra för att personer med funktionsnedsättning ska kunna vara fullt delaktiga i samhället. Den fysiska tillgängligheten har det arbetats mycket kring utifrån det Handikappolitiska programmet och dessa delar regleras idag till stor del av lagstiftning och förordningar. De områden som i minst grad genomförts i Handikappolitiska programmet handlar om bemötande, information, kultur och rekreation samt social trygghet. Dessa områden berörs också minst i den tvingande lagstiftningen.

Dialogmöten

Vid möten med de lokala handikappföreningarna har det framkommit att kommunen i det kommande tillgänglighetsarbetet bör prioritera satsningar på bemötande, information och utbildning. Åtgärder för att förbättra ungdomars möjligheter till utbildning och arbete lyfts som viktigt, liksom att kommunens personal och medborgare bör ha en bättre generell kunskap om olika funktionsnedsättningar så att man kan bemöta dessa målgrupper bättre. Information i broschyrer och på kommunens hemsida behöver förbättras avsevärt vad gäller tillgänglighetsaspekten.

Nationellt jämförelseverktyg

- Handisams kommunjämförelse (www.e-verktyget.se) visar hur långt olika kommuner har kommit med tillgänglighetsarbetet inom olika områden. Av 22 frågor inom åtta indikatorområden har Gävle kommun svarat att vi uppfyller kriterierna för 19 av frågorna. På följande tre frågor har vi svarat att vi inte uppfyller kriterierna:
  - Har kommunen rutiner/riktlinjer för kommunikation med enskilda medborgarna med beaktande av tillgänglighet?
  - Har kommunen rutiner för att skapa tillgänglighet vid utveckling och förändring av kommunens webbplats?
  - Har kommunen rutiner för att se till att all personal kan ta del av den personalutbildning som ges?

Exempel på statistik för Gävle

Som nämns ovan finns ungefär 10 000 personer med någon form av funktionsnedsättning i Gävle kommun. Av dessa är 950 kunder på äldreboende inom äldreomsorgen och cirka 1 400 hemtjänstkunder. När det gäller särskilt boende för personer med funktionsnedsättning är målsättningen inom Omvårdnad Gävle att ingen kund ska behöva vänta mer än tre månader på ett boende. I april 2011 såg läget ut enligt följande:

- Gruppboende/serviceboende (enligt LSS): tolv personer har väntat mer än tre månader efter beslut.
- Gruppboende/serviceboende (inom socialpsykiatri): sex personer har väntat mer än tre månader efter beslut.
- Extern placering: fem personer är externt placerade på grund av att Gävle kommun inte har plats med adekvat inriktning inom kommunen.

Inom kommunens handikappomsorg finns cirka 650 personer som har beviljats stödinsatser enligt LSS och ytterligare 250 yngre personer med funktionsnedsättning har beviljats hemtjänst och särskilt boende enligt SOL. LSS-insatsen daglig verksamhet är det 320 personer som har beviljats. Denna siffra har ökat med cirka 20 personer per år under de senaste 10 åren, vilket speglar utvecklingen även i övriga Sverige (källa: Omvårdnad Gävle). I januari 2011 fanns dessutom 3 523 personer som har beviljats färdtjänst, varav 662 även har ett ledsagarbevis på kollektivtrafiken (källa: X-trafik).

När det gäller statliga insatser hade 3 987 personer

sjuk- eller aktivitetsersättning i Gävle kommun mars 2011. Av dessa hade 2 529 personer varaktigt sjukersättning på heltid, varav 1 411 kvinnor och 1 118 män (källa: Försäkringskassan). Antalet personer som var beviljade särskilda sysselsättningsinsatser för personer med funktionsnedsättning i april 2011 var 733 personer (källa: Arbetsförmedlingen). Dessa var fördelade enligt följande:

- Lönebidragsanställning: 163 kvinnor och 236 män
- Offentligt skyddat arbete: 0 personer
- Utvecklingsanställning: 2 kvinnor och 2 män
- Trygghetsanställning: 123 kvinnor och 207 män.

När det gäller lärartäthet i särskolan (antal lärare per 100 elever) ligger Gävle något under riket. Under 2010 var denna siffra på grundsärskolan 24,8 (riket: 26,6) och på gymnasiesärskolan 20,0 (riket: 23,3) (källa: Skolverket).

Antal helt eller delvis tillgänglighetsanpassade lekplatser är i Gävle totalt nio stycken. Dessa finns i åtta olika stadsdelar; Valbo, Hille, Sörby, Söder/Hemsta, Nynäs/Norr, Sätra, Forsbacka och Hamrånge (källa: Tekniska kontoret).

Behovsanalys

Det har under dialogen framkommit att det finns en stor efterfrågan på åtgärder kring bemötande, information, utbildning och arbete. Detta stämmer väl överens med vilka områden som det arbetats minst med i det Handikappolitiska programmet och till viss del även med de områden som vi svarat att vi inte uppfyller i Handisams kommunjämförelse. Under dialogen med representanter för personer med psykosociala funktionsnedsättningar har det framkommit ett flertal synpunkter och förslag till förbättringar för dessa grupper, vilket nu särskilt syns i detta program. Vidare finns i den redovisade statistiken tydliga exempel på vad kommunen behöver förbättra. Med utgångspunkt i ovanstående har inriktningsområden, inriktningsmål och aktivitetsmål tagits fram.

Flera aktivitetsmål anknyter till redan antagna kommunövergripande mål och/eller nämndsmål. För att ge en samlad bild av tillgänglighetsarbetet och ytterligare stöd till redan antagna mål finns dessa mål med även i detta program.

3. Inriktningsområden och mål

Utifrån behovsanalysen har en övergripande vision och sju inriktningsområden tagit form. Under vart och ett av de sju inriktningsområdena finns ett inriktningsmål samt ett antal aktivitetsmål. Målen är strukturerade efter Gävle kommuns modell för balanserad styrning. Detta program rör tre av de fyra perspektiven i styrmodellen; Medborgare/brukare, Medarbetare och Hållbart samhälle.

Under varje inriktningsområde finns en hänvisning till artiklar i FN:s konvention för mänskliga rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Artikel 3 (allmänna principer) och artikel 4 (allmänna åtaganden) genomsyrar alla inriktningsområden nedan.

Kommunövergripande mål för tillgänglighet i Gävle kommun

Genom goda möjligheter till boende, sysselsättning, fritid och ett fullt deltagande i samhället ges förutsättningar för en förbättrad livskvalitet för personer med funktionsnedsättning.

Medborgare och brukare

1. Information

Berörda artiklar i FN-konventionen

Artikel 5 (icke-diskriminering och jämlikhet), artikel 9 (tillgänglighet), artikel 21 (yttrandefrihet och åsiktsfrihet samt tillgång till information) och artikel 28 (tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet).

Inriktningsmål

Information från Gävle kommun är lättläst och tillgänglig för alla.

Aktivitetsmål

1. Rutiner och riktlinjer för kommunens allmänna information utifrån tillgänglighetsaspekten ska tas fram. Denna ska omfatta all skriftlig information till exempel hemsidor, blanketter, broschyrer och skyltar, samt muntlig information till exempel möten med kund/medborgare, information och dialoger (*Kommunstyrelsen*).
2. På kommunkoncernens hemsidor ska all text vara lättförståelig och ej innehålla för långa meningar och stycken, teckenspråköversatt och en lyssnarlänk (*alla nämnder och bolag*).
3. Kommunkoncernens informationsmaterial ska möjliggöras i lättläst, punktskriftsversion eller inläst version/DAISY och göras tillgängligt för döva (*Kommunstyrelsen huvudansvariga, övriga nämnder och bolag deltar*).
4. Kommunkoncernen ska möjliggöra att Tolkcentralens teckentolkning används (*alla nämnder och bolag*).
5. Fler av kommunens blanketter och broschyrer ska förenklas och göras mer lättlästa (*alla nämnder och bolag*).
6. Utbildning för publicister, det vill säga de som har rättigheter att publicera texter och material på www.gavle.se, kring lättläst ska genomföras (*Kommunstyrelsen*).
7. Antalet tillgänglighetsanpassade skyltar i kommunens verksamheter ska öka; exempelvis genom symboler, bilder, lättläst och taktil skrift (*alla nämnder och bolag*).

Medarbetare

2. Bemötande och medvetenhet

Berörda artiklar i FN-konventionen

Artikel 8 (medvetenhet) och artikel 17 (personlig integritet).

Inriktningsmål

Alla personer med funktionsnedsättning upplever att de får ett gott bemötande i Gävle.

Aktivitetsmål

1. Bemötandeutbildning med information om olika funktionsnedsättningar, utifrån broschyren Bemötandeguiden, ska ingå i den introduktionsutbildning som erbjuds alla nyanställda (*Kommunstyrelsen*).
2. Bemötandeutbildning med information om olika funktionsnedsättningar, utifrån broschyren Bemötandeguiden, ska finnas med i kommunens interna kurskatalog och erbjudas minst fyra gånger per år (*Kommunstyrelsen*).
3. Alla arbetsplatsträffar ska minst en gång per år innehålla diskussioner om bemötande utifrån befintligt arbetsmaterial såsom Handisams korta filmer, värderingsövningar, diskussionsmaterial eller liknande (*chefer på alla förvaltningar och bolag*).
4. Alla elever ska från tidig ålder i skolan få information, kunskap och förståelse om olika funktionsnedsättningar (*Barn- och ungdomsnämnden och Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden*).
5. Tydliga rutiner för bemötande kring synpunkts- och klagomålshantering ska införas, och gälla hela kommunkoncernen (*Kommunstyrelsen*).
6. Kommunen arbetar för en ökad samverkan med funktionshindersrörelsen (*alla nämnder och bolag*)

Hållbart samhälle

3. Fysisk tillgänglighet och trafik

Berörda artiklar i FN-konventionen

Artikel 5 (icke-diskriminering och jämlikhet), Artikel 9 (tillgänglighet), artikel 19 (självständigt liv) och artikel 20 (personlig rörlighet).

Inriktningsmål

Det är lätt att ta sig till och från verksamheter inom Gävle, samt att använda de verksamheter som kommunen erbjuder.

Aktivitetsmål

1. Aktuell lagstiftning kring fysisk tillgänglighet i inne- och utemiljö ska bevakas (*alla nämnder och bolag*).
2. Arbetet med *Enkelt avhjälpna hinder* ska fortsätta (*alla nämnder och bolag*).
3. Tillgänglighetsguiden ska utvecklas kontinuerligt genom att fler näringsidkare och kommunala verksamheter registrerar sig, samt genom uppdatering av de som redan finns registrerade (*Kommunstyrelsen*).
4. Möjlighet att införa restränare eller annat stöd vid resande med kollektivtrafiken, ska utredas (*Kommunstyrelsen och Tekniska nämnden*).
5. Framkomligheten vid busshållplatser och ledstråk, särskilt under vintern, ska förbättras (*Tekniska nämnden*).
6. En tillgänglighetsanpassad lekplats ska finnas i varje planeringsområde/stadsdel (*Tekniska nämnden*).
7. Fler kommunala badplatser ska tillgänglighetsanpassas, exempelvis genom byggande av ramper vid friluftsbad (*Kultur- och Fritidsnämnden*).
8. En checklista som tydliggör tillgänglighetsaspekter ska tas fram och användas vid upphandling av varor och tjänster (*Kommunstyrelsen*).
9. Möjligheter till samarbete med andra aktörer, såväl privata som offentliga, kring bevakning av tillgänglighet (uteserveringar, restauranger med alkohol-tillstånd, snöskottning, och så vidare), ska utredas (*Tekniska nämnden*).

4. Utbildning

Berörda artiklar i FN-konventionen

Artikel 5 (icke-diskriminering och jämlikhet), artikel 9 (tillgänglighet), artikel 19 (självständighet), artikel 20 (personlig rörlighet) och artikel 24 (utbildning).

Inriktningsmål

Personer med funktionsnedsättning får de resurser de behöver för att genomföra den utbildning som kommunen erbjuder på olika nivåer. Alla medborgare respekterar och ger ett bra bemötande till personer med funktionsnedsättning.

Aktivitetsmål

1. Information om hur man upptäcker och stödjer barn med särskilda behov/barn med funktionsnedsättning ska erbjudas till lärare och övrig personal som finns i skolan, förslagsvis på studiedagar (*Barn- och ungdomsnämnden och Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden*).
2. Elever med funktionsnedsättning ska få resurser och pedagogiska hjälpmedel utifrån sina individuella behov (*Barn- och ungdomsnämnden och Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden*).
3. Alla elever med funktionsnedsättning ska få nödvändig datautrustning/ program och support från IT-avdelning (*Kommunstyrelsen*).
4. Kommunen ska stimulera ungdomar med funktionsnedsättning (även med utvecklingsstörning) till vidareutbildning (*Barn- och ungdomsnämnden och Utbildning- och arbetsmarknadsnämnden*).

5. Sysselsättning

Berörda artiklar i FN-konventionen

Artikel 5 (icke-diskriminering och jämlikhet), artikel 6 (kvinnor med funktionsnedsättning), artikel 9 (tillgänglighet), artikel 19 (självständighet), artikel 27 (arbete) och artikel 28 (tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet).

Inriktningsmål

Alla medborgare i Gävle har goda möjligheter till en meningsfull sysselsättning oavsett funktionsförmåga.

Aktivitetsmål

1. Personer som beviljats LSS-insatsen daglig verksamhet ska i större utsträckning ha möjlighet till placering inom kommunkoncernens verksamheter (*Utbildning- och Arbetsmarknadsnämnden huvudansvariga, övriga nämnder och bolag deltar*).
  2. Förutsättningarna för att personer med funktionsnedsättning ska få möjlighet till lönebidragsanställning eller liknande, inom kommunkoncernens verksamheter ska öka (*alla nämnder och bolag deltar*).
  3. Skillnaden mellan män och kvinnor gällande lönebidrags- och trygghetsanställning (eller liknande) ska minska (*Utbildning- och Arbetsmarknadsnämnden huvudansvariga, övriga nämnder och bolag deltar*).
  4. Antalet personer med funktionsnedsättning (även utvecklingsstörning) som fått arbete i kommunen ska öka under mandatperioden (*alla nämnder och bolag*).
6. Bostad och stöd

Berörda artiklar i FN-konventionen

Artikel 7 (barn med funktionsnedsättning), artikel 19 (själv-ständighet), artikel 28 (tillfredsställande levnadsstandard och social trygghet).

Inriktningsmål

Personer med funktionsnedsättning har tillgång till en tillgänglig bostad och stöd efter behov.

Aktivitetsmål

1. Verksamheter som har beviljat stödinsatser till personer med funktionsnedsättning ska verka för att en begränsad personalgrupp ger stöd på samma sätt oavsett vem som arbetar (*Omvårdnadsnämnden, Socialnämnden, Utbildning- och Arbetsmarknadsnämnden och Barn- och Ungdomsnämnden*).
2. Behovet av lägenheter i gruppboende för personer med funktionsnedsättning och i äldreboende ska årligen inventeras (*Omvårdnadsnämnden*).
3. I bostadsförsörjningsplaneringen ska behovet av särskilt boende tillgodoses (*Kommunstyrelsen, Omvårdnadsnämnden, Tekniska nämnden och Byggnads- och Miljönämnden*).
4. Bostäder inom allmännyttan görs kontinuerligt mer tillgängliga (*AB Cavlegårdarna*).
5. Vid nybyggnation eller ombyggnation inom Gävle kommun ska Tillgänglighetsgruppen särskilt inbjudas

att delta i planeringsprocessen (*AB Gavlegårdarna och Gavlefastigheter AB*).

6. Vid bostadssocial stadsdelsförnyelse ska Tillgänglighetsgruppen särskilt inbjudas att delta i planeringsprocessen (*AB Gavlegårdarna och Byggnads- och Miljönämnden*).

7. Fritid och kultur

Berörda artiklar i FN-konventionen

Artikel 5 (icke-diskriminering och jämlikhet), artikel 9 (tillgänglighet), artikel 19 (självständighet), artikel 30 (deltagande i kulturliv, rekreation, fritidsverksamhet och idrott).

Inriktningsmål

Mötesplatser och aktiviteter i Gävle är tillgängliga för alla medborgare, oavsett funktionsnedsättning.

Aktivitetsmål

1. Öka tillgängligheten i kommunal fritids- och kulturverksamhet så att personer med funktionsnedsättning kan delta i högre utsträckning (*Kultur- och Fritidsnämnden*).
2. I kommunala verksamheter, samt i verksamheter där kommunen är medfinansierad, där det finns rabatt för ålderspensionärer ska den omfatta även yngre personer med aktivitetsersättning/sjukersättning (*alla nämnder och bolag*).
3. Som underlag för bedömning av föreningsbidrag ska riktlinjer för ökad tillgänglighet i föreningsverksamhet tas fram (*Kultur- och Fritidsnämnden, Omvårdnadsnämnden och Socialnämnden*).

4. Implementering av tillgänglighetsarbetet

Tillgänglighetsprogrammet är ett styrdokument som gäller för Gävle kommuns alla nämnder, förvaltningar och bolag. Arbetet med tillgänglighet är tvärsektorielt och det är viktigt att alla verksamheter inom kommunkoncernen ser sin roll i tillgänglighetsarbetet. För att kunna bedriva ett långsiktigt och effektivt tillgänglighetsarbete bör samtliga kommunala verksamheter genomsyras av ett tillgänglighetsperspektiv vid beslutsfattandet. Samverkan och samarbete såväl inom kommunkoncernen som med föreningar, organisationer och företag är en förutsättning för ett framgångsrikt tillgänglighetsarbete i Gävle.

Ingen budget kopplas till programmet. Åtgärderna ska arbetas in i förvaltningarnas och bolagens nämndsmål, budget och verksamhetsplaner, med stöd av tillgänglighetsamordnaren och tillgänglighetsansvariga.

5. Uppföljning och utvärdering

Aktivitetens målen i Tillgänglighetsprogrammet ska följas upp regelbundet enligt följande:

1. Ledningsgrupperna är ansvariga för att upprätta handlingsplaner för hur aktivitetsmålen genomförs, och tillgänglighetsansvariga bevakar arbetet.
2. Ledningsgrupper och tillgänglighetsansvariga är ansvariga för att aktivitetsmålen redovisas i årsbokslut till tillgänglighetssamordnaren.
3. Tillgänglighetssamordnaren sammanställer boksluten för tillgänglighetsarbetet.
4. Tillgänglighetsansvariga bjuds årligen in till Tillgänglighetsrådet om hur arbetet på respektive förvaltning och bolag fortlöper.

Under 2015 ska programmet utvärderas och sedan förnyas från och med 2017. När det gäller inriktningsmålen är det svårt att mäta om önskad effekt uppnåtts, men att aktivitetsmålen genomförs bidrar till förbättringar inom varje inriktningsmål, då kopplingen däremellan är tydlig.

Tillgänglighetsprogram 2011-2016

Gävle kommuns program för funktionshindersfrågor

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar i enlighet med kommunstyrelsens förslag

att anta Gävle kommuns tillgänglighetsprogram att gälla 2011-2016

Ärendebeskrivning

Gävle kommuns Handikappolitiska program från 2002 har omarbetats varav förslag till ett nytt Tillgänglighetsprogram föreligger. Programmet har sin grund i FN:s konvention om Mänskliga Rättigheter och programmet har tagits fram i samråd med kommunens förvaltningar och bolag, kommunens rådgivande organ och lokala funktionshindersrörelsen (tidigare: handikappföreningar). Tillgänglighetsprogrammet ska vara en anvisning för hur nämnder, förvaltningar och bolag inom kommunkoncernen ska hantera tillgänglighetsfrågorna. Tillgänglighetsfrågorna handlar om rättigheter för personer med funktionsnedsättning och är något som alla medborgare berörs av. Sören Norman och Helena B Jansson föredrar ärendet. Vissa redaktionella ändringar har genomförts efter kommunstyrelsens sammanträde den 6 december.

Beslutsunderlag

I kallelsen redovisas kommunstyrelsens protokollsutdrag från den 15 november 2011 § 219 samt missiv och Tillgänglighetsprogrammet 2011-2016.

Inlägg i debatten och yrkande

Lili André (KD), Lars Beckman (M) och Lars-Göran Ståhl (S) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag

Gävle kommun
80184 Gävle
www.gavle.se